

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 19. jūnijā

Satversmes tiesa rīcības sēdē šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 54/2024),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Piespiedu dalītā īpašuma privatizētajās daudzdzīvokļu mājās izbeigšanas likuma (turpmāk – Dalītā īpašuma izbeigšanas likums) 4. panta otro daļu, 7. panta ceturto un sesto daļu, 18. panta trešo daļu un pārejas noteikumu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, kā arī 105. panta pirmajam, trešajam un ceturtajam teikumam.

2. Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 4. panta otrā daļa noteic, ka atsavināšanas tiesības izmantošanai nav nepieciešama zemesgabala īpašnieka piekrišana.

Savukārt šā likuma 7. panta ceturtnā daļa regulē atsavināšanas cenas aprēķināšanu. Turpretim saskaņā ar minētā panta sesto daļu šajā likumā noteiktajā kārtībā aprēķinātā atsavināšanas cena nav apstrīdama vai pārsūdzama.

Atbilstoši Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 18. panta trešajai daļai izmaiņas paziņojumā par atsavināmo zemi un atsavināšanas cenu norādītajā atsavināmās zemes platībā neietekmē atsavināšanas cenas apmēru.

Savukārt minētā likuma pārejas noteikums noteic atsavināšanas cenas aprēķināšanai izmantojamās kadastrālās vērtības.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normu satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietvērto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot. Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas*

2020. gada 30. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-08-01 11. punktu).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka uz Pieteikuma iesniedzējam piederošās zemes esošo daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieku kopības uzsākušas Dalītā īpašuma izbeigšanas likumā noteiktās atsavināšanas tiesības izmantošanas procesu. Valsts zemes dienests saskaņā ar Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 8. panta pirmo daļu nosūtījis Pieteikuma iesniedzējam paziņojumu par atsavināmo zemi un atsavināšanas cenu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas nesamērīgi ierobežo viņam Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu, jo zeme tiek atsavināta bez zemesgabala īpašnieka piekrišanas. Turklāt zeme tiek atsavināta par tās kadastrālo vērtību, nevis tirgus vērtību. Tādējādi zemes īpašnieks nesaņemot taisnīgu atlīdzību par atsavināto īpašumu. Līdz ar to ar apstrīdētajām normām esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 1. pantā, kā arī 105. panta pirmajā, trešajā un ceturtajā teikumā ietvertās pamattiesības.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka atsavināšanas tiesību izmantošanas process atbilstoši Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 5. pantam uzsākts, pamatojoties uz daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieku kopības lēmumu. Saskaņā ar apstrīdēto Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 4. panta otro daļu atsavināšanas tiesību izmantošanai nav prasīta Pieteikuma iesniedzēja kā zemes īpašnieka piekrišana. Tāpat Valsts zemes dienests, pamatojoties uz apstrīdēto Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 7. panta ceturto un sesto daļu, kā arī pārejas noteikumu, ir aprēķinājis Pieteikuma iesniedzējam piederošās zemes atsavināšanas cenu, ņemot vērā tās kadastrālo vērtību. Tādējādi pieteikumā apstrīdētā Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 4. panta otrā daļa, 7. panta ceturta un sestā daļa, kā arī pārejas noteikums attiecas uz Pieteikuma iesniedzējam piederošās zemes atsavināšanas procesu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma radījusi vai rada nelabvēlīgas sekas pieteikuma iesniedzējam. Personai ir jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada viņai pamattiesību aizskārums (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 21.1. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, ka Pieteikuma iesniedzēja pamattiesības ir aizskartas, jo zeme tiek atsavināta bez viņa piekrišanas, turklāt nesaņemot taisnīgu atlīdzību par atsavināto īpašumu. Tomēr pieteikumā nav pamatots, kādas tieši

nelabvēlīgas tiesiskas sekas Pieteikuma iesniedzējam šobrīd ir radušās dēļ uzsāktā atsavināšanas tiesības izmantošanas procesa. Proti, pieteikumā nav pamatots, kādā veidā katra no apstrīdētajām normām – Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 4. panta otrā daļa, 7. panta ceturrtā un sestā daļa, kā arī pārejas noteikums – šobrīd rada Pieteikuma iesniedzējam Satversmē ietverto pamattiesību aizskārumu.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka viņa pamattiesības aizskar arī Dalītā īpašuma izbeigšanas likuma 18. panta trešā daļa. Taču ne no pieteikuma, ne tam pievienotajiem dokumentiem neizriet, ka šī norma Pieteikuma iesniedzējam būtu piemērota vai citādā veidā būtu radījusi viņam Satversmē ietverto pamattiesību aizskārumu. Proti, no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav gūstams apstiprinājums tam, ka ir mainījusies atsavināmās zemes platība un tādēļ būtu nepieciešams pārskatīt arī noteikto atsavināšanas cenu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un 7.¹ daļu, Satversmes tiesa

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 54/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētājs

Aldis Laviņš